Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Навчально-науковий інститут соціології та медіакомунікацій

Кафедра прикладної соціології та соціальних комунікацій

«**ЗАТВЕРДЖУЮ**»

Директор ННІ соціології та медіакомунікацій

_____ Олена МУРАДЯН

«31» __серпня__ 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Цифровий соціум: глобальні проблеми»
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти другий (магістерський) рівень вищої освіти

галузь знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
(шифр і назва)

спеціальність С5 – Соціологія
(шифр і назва)

освітня програма «Цифровий соціум»
(шифр і назва)

спеціалізація
(шифр і назва)

вид дисципліни обов'язкова
(обов'язкова / за вибором)

факультет Навчально-науковий інститут соціології та медіакомунікацій

2026 / 2027 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою ННІ соціології та медіакомунікацій ХНУ імені В.Н. Каразіна
26 серпня 2026 року, протокол № 6

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:
Бакіров Віль Савбанович, доктор соціологічних наук, професор, академік НАН України, професор кафедри прикладної соціології та соціальних комунікацій;
Дейнеко Олександра Олександрівна, кандидат соціологічних наук, доцент кафедри прикладної соціології та соціальних комунікацій;
Агарков Марко Васильович, ст. викладач кафедри прикладної соціології та соціальних комунікацій, доктор філософії (PhD).

Програму схвалено на засіданні кафедри прикладної соціології та соціальних комунікацій ННІ соціології та медіакомунікацій ХНУ імені В.Н. Каразіна

Протокол № 1 від 25 серпня 2026 року

Завідувач кафедри прикладної соціології та соціальних комунікацій Ірина СОЛДАТЕНКО

Програму погоджено з гарантом освітньої програми «Цифровий соціум»

Гарант освітньої програми «Цифровий соціум»

Лариса ХИЖНЯК

Програму погоджено методичною комісією ННІ соціології та медіакомунікацій ХНУ імені В.Н. Каразіна
Протокол № 1 від 26 серпня 2026 року

Голова науково-методичної комісії соціологічного факультету Юлія СОРОКА

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Цифровий соціум: глобальні проблеми» складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки магістрів спеціальності С5 Соціологія та враховує вимоги до змішаної форми навчання.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є соціологічні теорії, концепції та методи дослідження цифровізації, платформізації, датафікації й алгоритмізації суспільного життя; трансформації соціальних інститутів, комунікацій, влади, нерівності та ризиків під впливом цифрових платформ, великих даних і штучного інтелекту; а також цифрова стійкість суспільства в умовах війни та відновлення.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою викладання дисципліни є формування системного соціологічного розуміння цифрового суспільства як мережевого, платформного, датафікованого й алгоритмічно опосередкованого соціального порядку; розвиток здатності критично аналізувати соціальні наслідки поширення цифрових технологій і штучного інтелекту; формування практичних навичок дослідження цифрових платформ, цифрових даних, алгоритмічних систем, цифрових нерівностей, комунікаційних ризиків та цифрової стійкості.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

- поглибити знання щодо теорій інформаційного, мережевого, платформного, датафікованого та алгоритмічного суспільства;
- сформувати розуміння принципів функціонування сучасних систем штучного інтелекту, генеративного ШІ та великих мовних моделей як соціотехнічних систем;
- проаналізувати цифрову трансформацію соціальних інститутів, передусім освіти, праці, економіки, державного управління та сім'ї;
- розкрити механізми платформізації соціальних комунікацій, алгоритмічного відбору інформації, економіки уваги та поширення синтетичного контенту;
- проаналізувати алгоритмічну владу, платформне управління, профілювання, автоматизоване прийняття рішень і сучасні підходи до регулювання ШІ та цифрових платформ;
- дослідити цифрову нерівність, цифровий капітал, ШІ розрив та нерівність доступу до даних, моделей, інфраструктури й компетентностей;

• сформувати уявлення про сучасні цифрові ризики: кіберзлочинність, соціальну інженерію, deepfake, дезінформацію, витоки даних, алгоритмічні упередження та кризу цифрової довіри;

• осмислити український досвід цифрової стійкості в умовах війни, розвитку цифрових державних сервісів, документування воєнних злочинів і цифровізації відновлення;

• сформувати практичні навички критичного й етичного використання генеративного ШІ у соціологічному дослідженні: пошуку джерел, підготовці інструментарію, роботі з текстовими даними, кодуванні, візуалізації та перевірці результатів.

1.3. Кількість кредитів:

5 кредитів ЄКТС.

1.4. Загальна кількість годин:

денна форма – 150

заочна форма – 150

1.5. Характеристика навчальної дисципліни

Денна форма навчання	*Заочна (дистанційна) форма навчання*
Рік підготовки	
1-й магістерський	1-й магістерський
Семестр	
1-й	1-й
Лекції	
16 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	6 год.
Лабораторні заняття	
немає	Немає
Самостійна робота, у тому числі	
102 год.	138 год.
Індивідуальні завдання	
-	-

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна

Загальні:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 4. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК 8. Здатність застосовувати принципи та технології ефективної комунікації на різних рівнях і в різних формах з урахуванням вихідних умов та особливостей цифрового середовища спілкування.

Фахові:

ФК 1. Здатність аналізувати соціальні явища і процеси.
ФК 2. Здатність виявляти, діагностувати та інтерпретувати соціальні проблеми українського суспільства та світової спільноти.
ФК 5. Здатність обговорювати результати соціологічних досліджень та проєктів українською та іноземною мовами.
ФК 6. Здатність дотримуватися у своїй діяльності норм професійної етики соціолога та керуватися загальнолюдськими цінностями.
ФК 7. Здатність розробляти та оцінювати соціальні проєкти і програми.
ФК 11. Здатність підвищувати та реалізовувати цифрову грамотність, ефективно використовувати комплекс базових інформаційно-комунікативних технологій у професійній діяльності при організації індивідуальної та командної роботи, а також при прийнятті управлінських рішень.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Аналізувати соціальні явища і процеси, використовуючи емпіричні дані та сучасні концепції і теорії соціології.
ПРН 2. Здійснювати діагностику та інтерпретацію соціальних проблем українського суспільства та світової спільноти, причини їхнього виникнення та наслідки.

Після завершення курсу здобувачі повинні:

• пояснювати відмінності між мережевим, платформним, датафікованим та алгоритмічним суспільством і застосовувати відповідні соціологічні концепції;
• розуміти базові принципи функціонування машинного навчання, генеративного ШІ, великих мовних і мультимодальних моделей та межі їхньої надійності;
• аналізувати алгоритмічний відбір інформації, платформне управління, профілювання та автоматизоване прийняття рішень як соціальні механізми;
• оцінювати вплив цифровізації й ШІ на освіту, працю, економіку, політику, медіа, сім'ю та громадянське суспільство;
• виявляти цифрові та AI-нерівності, алгоритмічні упередження, ризики дезінформації, deepfake і порушення приватності;
• відповідально використовувати генеративний ШІ в соціологічному дослідженні, декларувати його застосування, перевіряти джерела й результати та забезпечувати конфіденційність даних;
• проєктувати невеликі емпіричні дослідження цифрових практик, платформ, алгоритмічних систем і цифрової стійкості та представляти їх результати у формі аналітичного продукту.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретико-методологічні засади цифрового та алгоритмічного суспільства

Тема 1. Від мережевого до платформного й алгоритмічного суспільства

Цифрове суспільство як предмет соціологічного аналізу. Глобалізація, цифровізація, платформізація, датафікація та алгоритмізація. Інформаційне суспільство, мережеве суспільство М. Кастельса, мережевий індивідуалізм Б. Веллмана. Платформне суспільство та платформізація соціальних відносин. Дані як ресурс, інфраструктура і форма капіталу. Датафікація, наглядовий капіталізм, цифровий колоніалізм. Алгоритми як посередники соціальної взаємодії. Перехід від цифрового до алгоритмічно опосередкованого соціального порядку. Макро-, мезо- і мікрорівні соціологічного аналізу цифрових трансформацій.

Тема 2. Штучний інтелект та алгоритмізація соціальної реальності

Штучний інтелект як технологічний і соціальний феномен. Основні етапи розвитку ШІ: символічний ШІ, експертні системи, машинне навчання, нейронні мережі, глибоке навчання (deep learning). Генеративний ШІ, великі мовні моделі (LLM), мультимодальні моделі та агентні системи. Принципи функціонування LLM: навчальні дані, токенізація, генерація відповіді та ймовірнісна природа результату. ChatGPT та масове поширення генеративного ШІ. Людино-машинна взаємодія, антропоморфізація, делегування когнітивних функцій, довіра до ШІ. Галюцинації, алгоритмічні упередження, конфіденційність, інтелектуальна власність, академічна доброчесність. AI Act та ризик-орієнтований підхід до регулювання. ШІ як об’єкт і інструмент соціологічного дослідження.

Тема 3. Цифрова трансформація соціальних інститутів: освіта, праця, економіка, сім’я

Цифровізація та цифрова трансформація соціальних інститутів. Інституційні зміни, нові норми, статуси, ролі й практики. Цифрова трансформація освіти: гібридне навчання, phygital-середовища, навчання за підртимки ШІ, персоналізація, трансформація оцінювання й академічної культури. ШІ та ринок праці: автоматизація і аугментація, зміна завдань усередині професій, алгоритмічний менеджмент, платформна зайнятість і віддалена робота. Цифрова економіка, платформи та нові моделі споживання. Трансформація сімейних і повсякденних практик. Соціальні наслідки цифрової трансформації: продуктивність, контроль, автономія, емоційний капітал, цифрове благополуччя.

Тема 4. Платформи, соціальні медіа та трансформація публічної комунікації

Соціальна комунікація в цифровому суспільстві. М. Кастельс: масова самокомунікація і комунікаційна влада. Соціальні медіа як платформи.

Архітектура платформ, мережеві ефекти, економіка уваги, креативна економіка. Рекомендаційні системи й алгоритмічна селекція контенту. Персоналізація інформаційного середовища, бульбашки, ехо камери і кролячі нори. Віральність, інфлюенсери, меметична культура. Синтетичний контент, deepfake, ШІ-згенерований текст/фото/аудіо/відео. Дезінформація та криза епістемічної довіри. Медіаграмотність, інформаційна гігієна й алгоритмічна грамотність. Регулювання платформ у межах Digital Services Act.

Розділ 2. Влада, нерівності, ризики та цифрова стійкість

Тема 5. Дані, алгоритми, платформи та влада у цифровому суспільстві

Влада як соціальне відношення: М. Вебер, М. Фуко, Н. Луман, М. Кастельс. Мережева влада та мережотворча влада. Алгоритмічна влада, влада платформ та алгоритмів. Персональні дані, цифрові сліди, профілювання, предикативна аналітика і автоматизоване прийняття рішень. Рекомендаційні системи як механізми видимості й невидимості. Непрозорість алгоритмів і проблема «чорної скриньки». Цифрове спостереження, приватність, розпізнавання облич, посередництво у сфері даних. Держава і платформи як центри цифрової влади. GDPR, Digital Services Act, AI Act. Прозорість, пояснюваність, підзвітність, нагляд з боку людини. Українська політика цифрової трансформації та формування рамок регулювання ШІ.

Тема 6. Цифрова нерівність, цифровий капітал та ШІ розрив

Соціальна нерівність і стратифікація в цифровому суспільстві. Перший, другий і третій рівні цифрового розриву: доступ, навички, результати використання. Цифровий капітал у контексті теорії П. Бурдьє. Цифрові компетентності та цифрова автономія. ШІ розрив: нерівність доступу до якісних моделей, платних сервісів, даних, обчислювальної інфраструктури, ШІ грамотність та можливостей перетворювати ШІ на освітні, професійні й економічні переваги. Мовна, гендерна, вікова, регіональна та соціально-економічна нерівність у системах ШІ. Алгоритмічна дискримінація. Особливості цифрової нерівності України в умовах війни, переміщення, руйнування інфраструктури та нерівного доступу до електроенергії, зв’язку, освіти і державних сервісів.

Тема 7. Цифрові ризики, кібербезпека та довіра у цифровому суспільстві

Кіберпростір, кібербезпека, кіберзлочинність і кіберстійкість як соціологічні проблеми. Фішинг, соціальна інженерія, крадіжка особистих даних, програма-вимагач та витоки даних як соціотехнічні ризики. Генеративний ШІ й нові форми шахрайства: синтетичні голоси, зображення і deepfake. Людський фактор у кібербезпеці. Дезінформація, інформаційні операції та маніпулятивні комунікації. Цифрова довіра: довіра до платформ, державних сервісів, алгоритмів, медіа й контент створений ШІ. Конфіденційність і захист

персональних даних. Стратегія кібербезпеки України. Цифрова грамотність і практики мінімізації ризиків.

Тема 8. Цифрове суспільство в умовах війни, криз та відновлення: український досвід

Цифровізація в умовах воєнного стану та цифрова стійкість держави і суспільства. Цифрова інфраструктура та сервіс «Дія». Цифрові платформи гуманітарної підтримки і соціальної допомоги. Мобільні сервіси безпеки. Документування воєнних злочинів, OSINT і цифрові докази. Соціальні медіа, платформи й інформаційна війна. Протидія російській пропаганді та дезінформації. ШІ й синтетичний контент у воєнному контексті: можливості, ризики та етичні дилеми. Цифрова пам’ять і архівування. Цифровізація відновлення, DREAM, прозорість і підзвітність. Приватність, безпека та громадянські права в умовах надзвичайних ситуацій. Український досвід як кейс цифрової стійкості.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Від мережевого до платформного й алгоритмічного суспільства	19	2	4	-	-	13	22	2	2	-	-	18
Тема 2. Штучний інтелект та алгоритмізація соціальної реальності	19	2	4	-	-	13	17		-	-	-	17
Тема 3. Цифрова трансформація соціальних інститутів: освіта, праця, економіка, сім’я	19	2	4	-	-	13	22	2	2	-	-	18
Тема 4. Платформи, соціальні медіа та трансформація публічної комунікації	19	2	4	-	-	13	17	-	-	-	-	17

Тема 5. Дані, алгоритми, платформи та влада у цифровому суспільстві	19	2	4	-	-	13	17		-	-	-	17
Тема 6. Цифрова нерівність, цифровий капітал та ШІ розрив	19	2	4	-	-	13	17	-	-	-	-	17
Тема 7. Цифрові ризики, кібербезпека та довіра у цифровому суспільстві	18	2	4	-	-	12	17	-	-	-	-	17
Тема 8. Цифрове суспільство в умовах війни, криз та відновлення: український досвід	18	2	4	-	-	12	21	2	2	-	-	17
Усього годин	150	16	32	-	-	102	150	6	6	-	-	138

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми / практичне завдання	Денна форма, год.	Заочна форма, год.
1	Семінари 1-2. Від мережевого до алгоритмічного суспільства. Командне завдання «Digital Society Dashboard»: порівняти Україну та одну обрану країну за 5-7 актуальними індикаторами цифровізації, платформізації й використання ШІ; інтерпретувати відмінності з позицій Кастельса, Веллмана, теорії платформного суспільства та концепції датафікації.	4	2
2	Семінари 3-4. ШІ як соціотехнічна система. Практичний AI audit: порівняти відповіді 2-3 генеративних моделей на соціологічне дослідницьке питання; перевірити джерела, виявити галюцинації, упередження й невизначеність; сформулювати правила верифікації та етичного використання ШІ соціологом.	4	2
3	Семінари 5-6. Цифрова трансформація соціальних інститутів. Кейс-аналіз одного інституту (університет, ринок праці, державне управління, медіа, сім'я або бізнес): визначити зміни норм, ролей, практик, механізмів контролю та нерівності під впливом цифрових платформ і ШІ.	4	—
4	Семінари 7-8. Алгоритмічна комунікація. Провести audit інформаційної стрічки / рекомендаційної системи однієї платформи: описати типи рекомендованого контенту, можливі механізми персоналізації, роль engagement, ризики filter bubbles, deepfake та синтетичного контенту.	4	—
5	Семінари 9-10. Алгоритмічна влада і регулювання. Аналіз конкретного кейсу автоматизованого прийняття рішень або платформного управління через оптику М. Фуко, М. Кастельса та Burrell & Fourcade; порівняння вимог AI Act, DSA і принципів human oversight.	4	—
6	Семінари 11-12. Цифрова нерівність і AI divide. Розробити операціоналізацію «цифрового / AI-капіталу» та систему індикаторів для емпіричного дослідження; обґрунтувати очікувані зв'язки з освітою, доходом, віком, територією, мовою та професією.	4	—
7	Семінари 13-14. Цифрові ризики та довіра. Соціологічний case study сучасного цифрового шахрайства, deepfake, витоку даних або дезінформаційної кампанії: актори, механізм довіри, вразливості, соціальні наслідки та заходи профілактики.	4	—
8	Семінари 15-16. Цифрова стійкість України. Підготовка короткої аналітична записка: обрати один напрям (Дія, цифрова гуманітарна допомога, OSINT, цифрові докази, DREAM, цифрова освіта, кіберстійкість, протидія дезінформації) та оцінити соціальні ефекти, ризики, нерівності й перспективи розвитку.	4	2

№ з/п	Назва теми / практичне завдання	Денна форма, год.	Заочна форма, год.
	Разом	**32**	**6**

5. Самостійна робота

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Денна форма, год.	Заочна форма, год.
1	Робота з основною та додатковою літературою, сучасними аналітичними звітами, нормативними документами та відкритими масивами цифрових даних.	25	40
2	Підготовка до семінарських занять: опрацювання кейсів, пошук емпіричних даних, підготовка аргументованих відповідей, коротких презентацій та аналітичних нотаток.	30	20
3	Виконання практичних аналітичних завдань: ШІ аудит, аналіз алгоритмічної стрічки, операціоналізація цифровий/ШІ капітал, аналіз цифрового ризику, підготовка аналітичної записки.	27	48
4	Підготовка до контрольної роботи та екзаменаційного дослідницького проєкту, включно з методологічною рефлексією та декларуванням використання ШІ.	20	30
	Разом	**102**	**138**

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено.

7. Методи навчання

Під час викладання дисципліни застосовуються: проблемно-орієнтовані та інтерактивні лекції; семінарські дискусії; аналіз кейсів; командна робота; робота з актуальними статистичними й нормативними джерелами; цифрова етнографія та спостереження; алгоритмічний і платформний аудит на рівні користувацького досвіду; аналіз цифрових слідів і текстових даних; міні-дослідження; підготовка аналітичних записок; демонстрація можливостей сучасних інструментів ШІ; критичне порівняння результатів різних генеративних моделей; взаємооцінювання та рефлексія. Використання ШІ організовується так, щоб інструмент не замінював самостійне формування дослідницького питання, аргументації, висновків та відповідальності здобувача за результат.

8. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється за результатами роботи на семінарських заняттях, виконання практичних аналітичних завдань та контрольної роботи.

Оцінюються: коректність використання соціологічних понять і теорій; якість аргументації; робота з емпіричними даними та джерелами; здатність критично оцінювати цифрові технології й результати ШІ; методологічна грамотність; самостійність висновків; дотримання академічної доброчесності та вимог щодо декларування використання ШІ.

Підсумковий контроль – екзамен у формі завчасно підготовленого цифрового соціологічного міні-дослідження та його публічного захисту. Здобувач обирає актуальний цифровий феномен, платформу, алгоритмічну систему, цифровий сервіс, прояв цифрової нерівності, ризику або цифрової стійкості; формулює проблему і дослідницьке питання; застосовує соціологічну теорію; збирає або використовує релевантні відкриті дані; описує метод; аналізує результати; формулює висновки й рекомендації. Якщо використовувався ШІ, додається короткий звіт використання ШІ із зазначенням моделі/сервісу, дати, характеру допомоги та способу перевірки результатів

9. Схема нарахування балів

Для денної форми навчання

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання										Іспит	Сума
								Контрольна робота	Разом		
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8				
5	**5**	**5**	**5**	**5**	**5**	**5**	**5**	**20**	**60**	**40**	**100**

Для заочної форми навчання

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання					Іспит	Сума
			Контрольна робота	Разом		
Т1	Т2	Т3				
15	**15**	**10**	**20**	**60**	**40**	**100**

Оцінюванню підлягає робота студентів під час дискусій та виступів на семінарських заняттях, виконання домашніх завдань до семінарів, написання контрольної роботи та складання іспиту. До підсумкового контрою (іспиту) допустається студент, який набрав не менше 20 балів за роботу протягом семестру.

Критерії оцінювання

Робота за кожною темою (до 5 балів): 5 – глибоке розуміння матеріалу, аргументоване застосування теорії, використання актуальних даних, самостійні

висновки; 4 – достатньо повне виконання з незначними недоліками; 3 – базове розуміння та частково обґрунтовані висновки; 1-2 – фрагментарне виконання; 0 – завдання не виконано або порушено принципи академічної доброчесності.

Контрольна робота (20 балів): перевіряє знання ключових понять, теорій, нормативних рамок і здатність застосовувати їх до коротких кейсів. Під час контрольної роботи використання генеративного ШІ не допускається, якщо викладач окремо не визначив інший режим.

Екзаменаційний проєкт (40 балів): 25 балів – якість дослідницького проєкту (постановка проблеми, теоретична рамка, метод, дані, аналіз, висновки, етика й верифікація); 15 балів – публічний захист (аргументація, відповіді на запитання, здатність пояснити власні рішення та використання ШІ).

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Під час вивчення навчальної дисципліни використання технологій штучного інтелекту (ШІ) здійснюється відповідно до Політики використання технологій штучного інтелекту Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

У межах дисципліни застосовуються такі моделі використання ШІ:

1. Модель «ШІ заборонено».

Використання технологій штучного інтелекту не допускається під час виконання контрольних заходів, спрямованих на перевірку індивідуальних знань і сформованості компетентностей здобувача освіти, зокрема: усного опитування, модульних контрольних робіт, екзамену (заліку), якщо інше не визначено викладачем, інших видів оцінювання, для яких викладачем встановлено обмеження щодо використання ШІ.

2. Модель «ШІ як асистент».

Під час підготовки до практичних занять, виконання індивідуальних завдань, рефератів, аналітичних оглядів та інших письмових робіт дозволяється використання ШІ для: пошуку та систематизації інформації, добору та первинного аналізу наукових джерел, пояснення складних понять, удосконалення структури тексту, перевірки граматики, стилю та оформлення, генерації ідей, плану роботи або прикладів.

Фінальний текст роботи, висновки, аналіз, інтерпретація результатів та прийняті рішення повинні бути самостійно підготовлені здобувачем освіти.

3. Модель «ШІ як інструмент».

Для окремих лабораторних, практичних, проєктних або дослідницьких робіт використання технологій штучного інтелекту може бути обов'язковою складовою виконання завдання. У таких випадках здобувачі освіти можуть використовувати генеративні моделі ШІ для: аналізу та підготовки даних, генерації, аналізу й оптимізації програмного коду, порівняння результатів

роботи різних моделей ШІ, створення візуалізацій, схем або зображень, аналізу великих масивів даних. проведення експериментів із застосуванням сучасних інструментів штучного інтелекту.
Усі результати, отримані за допомогою ШІ, підлягають критичному аналізу, перевірці та доопрацюванню здобувачем освіти.

Декларування використання ШІ.
У разі використання технологій штучного інтелекту здобувач освіти зобов'язаний зазначити: назву сервісу або моделі ШІ; дату використання; характер допомоги (генерація ідей, пошук інформації, аналіз даних, генерація коду, редагування тексту тощо).

За вимогою викладача здобувач освіти повинен надати використані запити (prompts) або пояснити спосіб використання інструментів ШІ.

Недекларованe використання технологій штучного інтелекту або подання згенерованого ШІ матеріалу як власного результату навчальної діяльності розглядається як порушення принципів академічної доброчесності відповідно до внутрішніх нормативних документів Університету.

У випадку наявності неформальної освіти вказати платформи, назви курсів та кількість балів, що буде зарахована здобувачеві після успішного проходження відповідних курсів та надання відповідного документа (сертифікат, свідоцтво, тощо).

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно
70 – 89	добре
50 – 69	задовільно
1 – 49	незадовільно

10. Рекомендована література

1. Castells M. *Communication Power*. Oxford: Oxford University Press, 2009. URL: https://books.google.com/books?id=COIvuaPS4gkC

2. Rainie L., Wellman B. *Networked: The New Social Operating System*. Cambridge, MA: MIT Press, 2012. 376 p.
URL: https://mitpress.mit.edu/9780262017190/networked/
3. van Dijck J., Poell T., de Waal M. *The Platform Society: Public Values in a Connective World*. Oxford: Oxford University Press, 2018.
DOI: https://doi.org/10.1093/oso/9780190889760.001.0001
4. Couldry N., Mejias U. A. *The Costs of Connection: How Data Is Colonizing Human Life and Appropriating It for Capitalism*. Stanford, CA: Stanford University Press, 2019.
URL: https://www.sup.org/books/sociology/costs-connection
5. Zuboff S. *The Age of Surveillance Capitalism: The Fight for a Human Future at the New Frontier of Power*. New York: PublicAffairs, 2019.
URL: https://www.hachettebookgroup.com/titles/shoshana-zuboff/9781610395694/9781610395694/
6. Burrell J., Fourcade M. The Society of Algorithms. *Annual Review of Sociology*. 2021. Vol. 47. P. 213–237.
DOI: https://doi.org/10.1146/annurev-soc-090820-020800
7. Ragnedda M., Ruiu M. L., Addeo F. Measuring Digital Capital: An Empirical Investigation. *New Media & Society*. 2020. Vol. 22, No. 5. P. 793–816.
DOI: https://doi.org/10.1177/1461444819869604
8. Lei Y.-W., Kim R. Automation and Augmentation: Artificial Intelligence, Robots, and Work. *Annual Review of Sociology*. 2024. Vol. 50. P. 251–272.
DOI: https://doi.org/10.1146/annurev-soc-090523-050708
9. OECD. *Explanatory Memorandum on the Updated OECD Definition of an AI System*. OECD Artificial Intelligence Papers, No. 8. Paris: OECD Publishing, 2024.
DOI: https://doi.org/10.1787/623da898-en
10. Miao F., Shiohira K., Lao N. *AI Competency Framework for Students*. Paris: UNESCO, 2024.
URL: https://www.unesco.org/en/articles/ai-competency-framework-students
11. Gmyrek P., Berg J., Kamiński K., Konopczyński F., Ładna A., Nafradi B., Rosłaniec K., Troszyński M. *Generative AI and Jobs: A Refined Global Index of Occupational Exposure*. ILO Working Paper No. 140. Geneva: International Labour Organization, 2025. 72 p.
DOI: https://doi.org/10.54394/HETP0387
12. Abramson C. M., Prendergast T., Li Z., Dohan D. Qualitative Research in an Era of Artificial Intelligence: A Pragmatic Approach to Data Analysis, Workflow, and Computation. *Annual Review of Sociology*. 2026.
DOI: https://doi.org/10.1146/annurev-soc-011824-104836

13. Stanford Institute for Human-Centered Artificial Intelligence. *The 2026 AI Index Report*. Stanford University, 2026.
URL: https://hai.stanford.edu/ai-index/2026-ai-index-report
14. European Parliament, Council of the European Union. *Regulation (EU) 2024/1689 of 13 June 2024 laying down harmonised rules on artificial intelligence (Artificial Intelligence Act)*. Official Journal of the European Union, 2024.
URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj/eng
15. European Parliament, Council of the European Union. *Regulation (EU) 2022/2065 of 19 October 2022 on a Single Market for Digital Services and amending Directive 2000/31/EC (Digital Services Act)*. Official Journal of the European Union. 2022. L 277. P. 1–102.
URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj/eng

Допоміжна література

1. Бакіров В. С. Цифрове суспільство: порядок денний для соціології. Матеріали XII Львівського соціологічного форуму, 2021.
2. Піщуліна О. Цифрова економіка: тренди, ризики, соціальні детермінанти. Київ: Центр Разумкова, 2020.
3. Култаєва М. Homo digitalis, дигітальна культура і дигітальна освіта: філософсько-антропологічні і філософсько-освітні розвідки. Філософія освіти. 2020. https://www.researchgate.net/publication/348668358_Homo_Digitalis_Digital_culture_and_Digital_Education_Explorations_of_Philosophical_Anthropology_and_of_Philosophy_of_Education
4. Schroeder R. Social Theory after the Internet: Media, Technology, and Globalization. London: UCL Press, 2018.
5. van Dijk J. The Network Society. 4th ed. London: Sage, 2020.
6. Veale M., Borgesius F. Z. Demystifying the Draft EU Artificial Intelligence Act. Computer Law Review International. 2021. Vol. 22(4). P. 97–112.
7. Council of Europe. Convention on Cybercrime (Budapest Convention) and subsequent protocols.
8. Стратегія кібербезпеки України, затверджена Указом Президента України від 26.08.2021 № 447/2021.
9. Київський міжнародний інститут соціології та інші українські дослідницькі центри: актуальні звіти про інтернет-користування, медіаспоживання та цифрові практики населення України.
10. DataReportal. Digital 2026: Ukraine. 2026.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Stanford AI Index: https://hai.stanford.edu/ai-index

2. OECD AI Policy Observatory: https://oecd.ai/
3. UNESCO – Artificial Intelligence: https://www.unesco.org/en/artificial-intelligence
4. International Labour Organization – AI and work: https://www.ilo.org/
5. European Commission – AI Act / European AI Office: https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/regulatory-framework-ai
6. EUR-Lex – Artificial Intelligence Act: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj
7. EUR-Lex – Digital Services Act: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj
8. DataReportal – Digital 2026: Ukraine: https://datareportal.com/reports/digital-2026-ukraine
9. Міністерство цифрової трансформації України: https://thedigital.gov.ua/
10. Державний портал «Дія»: https://diia.gov.ua/
11. DREAM – Digital Restoration Ecosystem for Accountable Management: https://dream.gov.ua/
12. Кіберполіція України: https://cyberpolice.gov.ua/
13. Законодавство України: https://zakon.rada.gov.ua/